

Jönköpings kommun
kontaktcenter@jonkoping.se

2019-11-28
1 (20)
Dnr-SI 2019:5741

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Sandagymnasiet RO 5 i Jönköping kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sandagymnasiet RO 5 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sandagymnasiet RO 5 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande. I detta ingår att förtydliga inriktning, ledning och ansvar i det kollegiala lärandet samt att följa upp vilket avtryck det ger i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar för och säkerställer att de använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 juni 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till eva.lindgren@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5741) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolans resultat avseende kunskaper och värden. Utifrån analysen fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder och om hur resurser ska fördelas för att bäst möta de behov som finns på skolan. Det bedrivs ett jämställdhetsarbete på skolan men det är inte tillräckligt strategiskt utifrån analys av de könsmönster som framkommer i uppföljningen. Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Däremot är rektorns pedagogiska ledning till viss del otydlig när det gäller inriktning i det kollegiala lärandet och uppföljning av detta arbete.

Skolans kvalitetsarbete bidrar tydligt till verksamhetens utveckling

Granskningen visar att rektorn har en god kännedom om nulägesbilden på skolan genom att kunskapsresultat och värden på olika sätt följs upp strukturerat och regelbundet. I intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsa framkommer att elevernas resultat och progression bland annat följs upp via målavstämningar mitt i kurserna (digitalt och via samtal), diagnostester, arbetsplatsbesök, betygsstatistik, närvaro och elevhälsoträffar. Resultaten följs upp på olika sätt såväl gemensamt för skolan som på program-, klass- och individnivå, samt uppdelat på flickor och pojkar. Elevenkäter, fokusgrupper och programelevråd genomförs regelbundet och i dessa forum ställs frågor kring exempelvis undervisning, trygghet, studiero och elevhälsa. Utifrån resultaten inriktas skolans utvecklingsarbete på aktuella målområden. Rektorn följer upp undervisningen även genom att göra lektionsbesök, men det varierar mellan programmen hur strukturerat det arbetet är.

Av granskningen framgår vidare att rektorn, utifrån den uppföljning som görs, analyserar avvikelser och beslutar om utvecklingsåtgärder. Av inkommen dokumentation och i intervjuer med rektorn och lärare framgår flera exempel på detta arbete. Exempelvis har den lägre måluppfyllelsen i matematik A och B jämfört med andra kurser resulterat i omfördelning av resurser för att kunna ha mindre grupper och ge olika former av stöd i dessa kurser. På barn- och fritidsprogrammet har skolledningen och lärarna uppmärksammat att det varit en låg andel avgångselever som uppnått gymnasieexamen och att fler elever klarar de gymnasiegemensamma ämnena än de programgemensamma ämnena. Under läsåret 2017/18 var andelen elever med gymnasieexamen på barn- och fritidsprogrammet 63,3 procent, att jämföra med rikets 85,9 procent.¹ Det framgår också av statistiken att det var större andel pojkar än flickor som inte uppnådde gymnasieexamen. Skolan gjorde en analys och av den framgick att många pojkar går på programmet beroende på deras idrottsval och att många inte är intresserade av skolan eller har svårigheter med inläarning. Diskussioner fördes också i kollegiet kring upplägget och innehållet i utbildningen utifrån Skolverkets riktlinjer. De åtgärder som därefter satts in handlar bland annat om att på olika sätt stärka elevernas yrkesidentitet, att matcha arbetsplatsförlagt lärande (APL) bättre för respektive elev och att vara snabbare på att analysera vilka elever det gäller för att kunna ge dessa elever stöd utifrån deras behov. Rektorn säger att de har arbetat hårt för att få upp resultaten på barn- och fritidsprogrammet och har också lyckats bättre läsåret 2018/19 där cirka 90 procent av eleverna fick gymnasieexamen. För skolans övriga program har uppföljningen och analysen av resultat lett till andra utvecklingsåtgärder. På yrkesintroduktion är utvecklingsarbetet fokuserat på motivationshöjande åtgärder samt tydliga rutiner och kommunikation då det utifrån elevernas tidigare skolerfarenheter är extra svårt att kommunicera syfte och mål, uppger rektorn. Skolledningen har därför formaliserat de individuella studieplanerna i skolans digitala system för att få en bättre och tydligare dokumentation. På naturvetenskapsprogrammet har intag av fler elever inneburit ett behov av att hantera stödverksamheten annorlunda och ett mer aktivt arbete för att eleverna ska få ihop sina poäng till examen.

¹ Skolverkets statistikdatabas.

Det bedrivs till viss del ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan

Granskningen visar att rektorn ser till att ett jämställdhetsarbete bedrivs på skolan i syfte att alla elever oberoende av könstillhörighet har samma förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling. Arbetet är dock inte tydligt kopplat till en analys av de avvikelser som framkommer i uppföljningen. Förutom uppföljning av flickors respektive pojkars kunskapsresultat sker också en uppföljning av elevers upplevelse av jämställdheten på skolan genom frågor i en intern skolenkät och trygghetsenkät. Dessutom följs resultaten upp från Skolinspektionens skolenkät för elever i årskurs 2 (i senaste mätningen, vårterminen 2019, genomfördes enkäten endast på yrkesintroduktion och barn- och fritidsprogrammet). I skolans olika programbokslut för läsåret 2018/19 uppmärksammas några avvikelser utifrån enkätresultat gällande jämställdhetsfrågor, till exempel något sämre resultat för årskurs 1 på ett av programmen, relativt låga resultat i Skolinspektionens skolenkät², och att pojkar upplever att de har något sämre möjligheter än flickor på ett av programmen. Någon analys av resultaten framkommer dock inte och det är oklart vilken koppling genomförda aktiviteter har till resultaten. Lärare och rektorn ger flera exempel på aktiviteter och arbeten som bedrivs och som verkar för att alla elever får samma möjligheter att lyckas i skolan, oavsett könstillhörighet. Bland annat genomförs olika temadagar på skolan kring exempelvis sex- och samlevnad, kärlek och respekt, normkritik och inkludering. Ett par lärare har nyligen haft i uppdrag att följa upp elevers stressituation och har där kommit fram till att flickorna på skolan lider mer av stress än pojkarna. Resultatet är nytt och har inte lett till någon åtgärd än. Både rektorn och lärare uppger att jämställdhetsarbetet sker i undervisningen utifrån kursplanerna och att det bedrivs ett aktivt arbete med fasta placeringar i klassrummen där pojkar och flickor medvetet blandas. Lärare uppger dock att det inte finns något strategiskt uttalat jämställdhetsarbete på skolan eftersom behovet inte visat sig, även om de har ett ständigt tänk kring detta.

² Det samlade indexet för Sandagymnasiet RO 5 var 5,6 respektive 6,7 av 10 avseende frågorna "I min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen" respektive "Mina lärare ger killar och tjejer samma förutsättningar", vilket är något lägre än för samtliga medverkande skolenheter. Indexet för pedagogisk personal på motsvarande frågor var 8,5 respektive 8,8 vilket är något högre än samtliga medverkande skolenheter.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet är till viss del otydlig

Granskningen visar att rektorn ger lärarna organisatoriska förutsättningar för samverkan, men inte någon tydlig inriktning för det kollegiala lärandet. Av inkommen dokumentation och i intervjuer framkommer att tydligheten och uppföljningen gällande kollegialt lärande på skolan ser olika ut för olika program och att det därmed fungerar olika hur väl det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. På skolan finns det olika mötesforum, exempelvis ämneslag, arbetslag, förstelärlarlag, kollegialt lärande och ämnesnätverk med andra skolor, som möjliggör samverkan både inom och över ämnesgränser. En lärargrupp beskriver ett väl fungerande arbete genom att möten för kollegialt lärande sker var tredje vecka och att lärarna arbetar i grupper kring olika fokusområden och att de för diskussioner och genomför kollegiala lektionsbesök. En annan lärargrupp uttrycker dock en avsaknad av styrning detta läsår när det gäller kollegialt lärande på skolan och att det råder osäkerhet kring vem som ska leda arbetet. Lärarna ger goda exempel på kollegialt lärande som skett tidigare år och som de säger gav mycket för sin egen undervisning. Detta läsår finns dock inte samma styrning i det kollegiala lärandet, ingen plan eller upplägg, enligt lärarna.

Av granskningen framgår också att skolans arbets- och förhållningssätt tydliggörs för personalen och att obehöriga lärare introduceras enligt en rutin för detta. Rektorn kommunicerar bland annat genom programvisa veckomöten som är ett forum för aktuella frågor och där information om rutiner och roller regelbundet når ut och aktualiseras till personalen. Informationen går också ut i skolans digitala system och genom mentorer, exempelvis gällande ordningsfrågor och organisation. Förhållningssätt diskuteras framförallt i arbetslag och ämneslag men det framkommer i granskningen att för de lärare som undervisar på programmet men har sin arbetslagstillhörighet på en annan enhet, förekommer det en viss otydlighet kring vilka förhållningssätt som gäller. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer vidare att skolan inte har obehöriga lärare i någon större utsträckning men att det finns program och rutiner för hur nyanställda och obehöriga lärare introduceras. Nya eller obehöriga lärare får alltid en mentor på skolan, uppger rektorn.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande. I detta ingår att förtydliga inriktning, ledning och ansvar i det kollegiala lärandet samt att följa upp vilket avtryck det ger i undervisningen.

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla och förstärka sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande. Detta för att säkerställa att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen. Enligt läroplanen har rektor ett ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Vid tiden för granskningen finns det olika forum för lärarnas samverkan på Sandagymnasiet RO 5, men det saknas tydlighet kring agenda, ledning och ansvar i det kollegiala lärandet. Skolinspektionen rekommenderar rektorn att se över skolans organisering avseende former och ledning för samverkan och kollegialt lärande. Förslagsvis kan detta arbete påbörjas genom att rektorn tillsammans med personalen gör en inventering av vilka behov av kollegialt samarbete och erfarenhetsutbyte som finns på de olika programmen och vilka forum och innehåll som är mest ändamålsenliga för detta. Rektorn behöver tydliggöra vad som förväntas av lärarna inom ramen för deras samverkan och vilka effekter på elevers lärande som rektorn förväntar sig att det kollegiala utvecklingsarbetet ska leda till. Rektorn bör därför även följa upp det kollegiala lärandet för att säkerställa att det gör avtryck i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att eleverna på Sandagymnasiet RO 5 stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar och att de ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande och involveras i planering och utvärdering av undervisningen. Undervisningen präglas av variation och ett aktivt lärarstöd. Dock är inte all undervisning strukturerad på ett sätt som innebär att syftet med lektionen och de olika aktiviteterna tydliggörs för eleverna eller att lektionen både innehåller en intresseväckande start och en uppföljande avslutning.

Eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar

Skolinspektionens granskning visar att lärarna arbetar på olika sätt med att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna har höga förväntningar på eleverna. Av såväl intervjuer som lektionsobservationer framgår att lärarna uppmuntrar och motiverar eleverna att jobba, lösa svårigheter och att utmana sig själva. Under de observerade lektionerna förekommer flera inslag av verbal uppmuntran och beröm till eleverna i undervisningen och lärare som inspirerar och motiverar eleverna inför en ny uppgift genom bilder och berättande, stödord och förslag på olika strategier för uppgiften. Det finns också exempel på att lärare kopplar undervisningen till elevernas intressen och inre motivation både utifrån fritidsintressen och programinriktning. På barn- och fritidsprogrammet betonar lärarna vikten av att arbeta för att motivera eleverna till en yrkesroll och en yrkesidentitet. Ett arbete för att bättre matcha elev och det arbetsplatsförlagda lärandet (APL-plats) pågår. Detta som ett led i att höja motivationen och i förlängningen måluppfyllelsen kring gymnasiearbetet och gymnasieexamen.

Vidare visar granskningen att lärarna anpassar innehåll och arbetssätt till elevernas behov och förutsättningar. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår att lärarna arbetar med olika anpassningar. Lärarna uttrycker i intervju att det är svårt att utmana alla elever och att det är mer fokus på de elever som har svårt att klara kunskapskraven för godkänd nivå än på de elever som ligger på en högre kunskapsnivå. Lärarna kan dock ge flera olika exempel på hur de anpassar undervisningen även för dessa elever genom att ge fördjupade uppgifter, annat material och andra uppgifter med större utmaningar. Det finns en schemalagd stödtid som alla elever kan gå till och som används även av de elever som vill nå längre och få högre betyg. I intervju med elevhälsan framkommer att de arbetar motivationsskapande med elever men också att de stöttar lärarna i arbetet med elever som behöver större utmaningar. Elever från olika program uppger i intervju att det alltid finns tillräckligt att göra och att de får den hjälp och de utmaningar de behöver. Rektorn beskriver att det finns klasser med stor variation i elevgrupperna och där kan det vara svårt för lärarna att hinna med att ge alla elever de utmaningar de skulle behöva. På naturvetenskapsprogrammet kan det istället vara så att undervisningen läggs på en högre nivå än många elever klarar och där arbetar de med att ge mer stöd för dessa elever.

Eleverna ges möjlighet till ansvarstagande och visst inflytande

Granskningen visar att eleverna ges möjligheter att på olika sätt reflektera över och ta ansvar för sitt eget lärande. Det framkommer i lärarintervjuer och av lektionsobservationer att lärarna ger återkoppling via skolans digitala lärplattform men också formativa kommentarer efter inlämning av uppgifter och vid utvecklingssamtal. Eleverna får reflektera över sitt eget lärande efter ett arbetsområde, grupparbete eller projekt, till exempel genom att skriva några rader om den undervisning de fått och vad de lärt sig. Lärare säger att det gäller att inte ge för snabba svar utan låta eleverna fundera över olika lösningar som kan diskuteras. Elever uppger i intervju att de brukar prata om olika metoder att lära sig på och att de har skrivit personliga brev till sina lärare om hur de vill lära sig. På de lektioner som Skolinspektionen observerade fanns exempel på reflekterande avslut och öppna frågor som eleverna reflekterade kring både enskilt och tillsammans med kamrater.

Vidare framkommer i granskningen att eleverna på olika sätt involveras i planering och utvärdering av undervisningen. Det varierar vilka utvärderingsmetoder som lärarna använder och när i kursen utvärdering sker, men det framgår av samtliga intervjuer att lärarna bjuder in eleverna att medverka i planering och utvärdering. Förutom kursutvärderingar ger lärarna och eleverna exempel på att eleverna får skriva utvärderingar i löpande text, utvärdera tillsammans på tavlan eller via individuella lappar utifrån någon speciell fråga och via en mall för utvärdering av undervisningen som används vid utvecklingssamtalen. Eleverna får anmäla intresseområden inför kommande arbetsområden och via personliga brev om hur de vill ha undervisningen och vilka intressen de vill utgå ifrån. Lärare och elever uppger att det eleverna främst har möjlighet att påverka är arbetssätt och redovisningsformer men också i viss mån tidsåtgång och innehåll inom kursernas ramar. Rektorn säger att eleverna kan påverka undervisningen genom klassråd och elevråd och att de har haft styrda frågor om undervisningen som klassråden har fått i uppdrag att diskutera och besvara. Eleverna säger ofta till i programelevråden om det finns något som kan bli bättre, uppger rektorn. I Skolinspektionens enkät (våren 2019) till elever i årskurs 2 på gymnasiet

svarar eleverna på Sandagymnasiet RO 5 i något högre utsträckning än snittet för samtliga medverkande elever, att de har inflytande över undervisningens innehåll.³

Eleverna får en varierad och delvis strukturerad undervisning

Granskningen visar att eleverna möter varierade arbetsformer och arbetssätt. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att det på de flesta lektionerna finns en balans mellan till exempel gemensamma genomgångar, samtal och diskussioner samt par-, grupp- och enskilt arbete. Under lektionerna genomförs undervisningen växelvis med läroböcker och digitala verktyg och i vissa fall varvas teoretiskt och mer praktiskt inriktat arbete. Elever säger i intervju att arbetssätt och hur varierad undervisningen är beror på ämne och vilken lärare de har. Rektorn uppger att det förekommer att elever ger synpunkter om bristande variation i undervisningen, och att det ser väldigt olika ut mellan olika lärare och ämnen. Genomgående för de lektioner Skolinspektionen observerade är dock att oavsett graden av variation i aktiviteter, får eleverna ett aktivt lärarstöd i att förstå uppgiften, komma igång med arbetet och bibehålla sitt engagemang. Lärarna ger tydliga beskrivningar och förklaringar till undervisningens innehåll, för en dialog med eleverna, ställer utmanande och individanpassade frågor och uppmuntrar eleverna att interagera med varandra.

Granskningen visar vidare att lärarna inte alltid strukturerar sin undervisning på ett sätt som innebär att syftet med lektionen och de olika aktiviteterna tydliggörs för eleverna eller att lektionen både innehåller en intresseväckande start och en uppföljande avslutning. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att gemensamt är att lärarna har en pedagogisk planering för varje kurs och att eleverna tar del av den via skolans digitala system eller genom att läraren delar ut och går igenom den med eleverna. Det förs en diskussion i kollegiet kring struktur och lärarna utbyter tankar kring hur de kan tydliggöra tidsramar, innehåll, syfte och mål för lektionerna, men rektorn följer inte upp själva arbetet i klassrummen och det ser olika ut både mellan och inom olika program och lärare. Rektorn uppger i intervju att arbetet med att tydliggöra syfte och mål varierar inom skolan beroende på enskilda lärare och att det är en fråga som återkommer på programelevråden från elevernas

³ Det samlade indexet för Sandagymnasiet RO 5 var 5,6 av 10 avseende frågan "Vi elever har inflytande över undervisningens innehåll" (att jämföra med index 5,1 för samtliga elever i årskurs 2 som svarade på enkäten).

sida. Det finns ingen tydlig generell lektionsstruktur på skolan men gemensamma förhållningssätt inom vissa lärargrupper och ämneslag. Dock tillhör inte alla undervisande lärare rektorsområdet och något arbetslag där, vilket gör att de inte deltar i diskussioner om gemensamma förhållningssätt kring exempelvis struktur. Bilden av att det ser olika ut bekräftas av de lektionsobservationer Skolinspektionen genomförde. På hälften av lektionerna tydliggör läraren syftet för eleverna. Likaså har hälften av lektionerna någon form av sammanfattande eller framåtsyftande avslutning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att lärarnas arbete med att genomföra strukturerade lektioner kan förbättras så att både start, syfte och avslut tydliggörs för eleverna. Även om det i granskningen framkommer exempel på god struktur och tydlighet i undervisningen, finns behov av att lärarna gemensamt kommer fram till vad som kännetecknar en välstrukturerad undervisning och hur undervisningen i praktiken bör organiseras för att skapa tydlighet och sammanhang för eleverna.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning. Av Skolinspektionens tematiska granskning framgår att de lärare som på ett medvetet och genomgripande sätt arbetar med att skapa förutsättningar för delaktighet gör det bland annat genom att tydliggöra syfte och mål med lektionen. Detta innebär att lärarna förklarar och samtalar med eleverna om varför de ska arbeta med en viss uppgift eller innehåll. När det gäller avslutning av

lektioner är syftet att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen eller arbetsområdet.⁴

Skolinspektionen rekommenderar att skolans arbete kring att utveckla strukturen på lektionerna intensifieras. Rektorn bör i samråd med undervisande lärare och speciallärare diskutera hur de på bästa sätt ska gå tillväga för att stödja lärarna i detta arbete. Gemensamma diskussioner kring hur lektioner ska inledas och avslutas samt hur lärare bör arbeta för att skapa en förståelse bland eleverna för undervisningens syfte, kan vara ett sätt. Rektorns uppgift är att försäkra sig om att alla lärare, även de som inte tillhör arbetslagen, deltar i arbetet alternativt informeras om vad lärarkollegiet har kommit överens om gällande hur undervisningen på skolan bör struktureras för olika elevgrupper. I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att även om en enskild lektion är en del av ett större arbetsområde, där läraren i början av arbetsområdet klargjort vilka övergripande mål som kommer att behandlas, behöver lärare arbeta kontinuerligt med att förklara och prata med eleverna om hur det aktuella lektionsinnehållet ska leda till att dessa mål uppnås. En tydlig struktur i introduktion och lektionsavslutning kan även ge eleverna möjlighet att reflektera över om det planerade syftet uppnåtts.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen är att det finns ett gemensamt arbete för att skapa trygghet på skolan, vilket bland annat inbegriper att åtgärder vidtas för att öka tryggheten utifrån regelbunden kartläggning av elevernas upplevelser. Det finns också

⁴ Skolinspektionen (2008) *Att skapa förutsättningar för delaktighet*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 24f.

ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero och lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö.

Skolan bedriver ett medvetet arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att personalen på skolan har ett gemensamt förhållningssätt och bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet för eleverna. Av inskickad dokumentation och i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer en gemensam bild av ett väl fungerande trygghetsarbete på skolan, där en analys görs baserat på kartläggningar av hur eleverna upplever tryggheten, till exempel via enkäter och samtal. Resultaten diskuteras på klassråd och elevprogramråd så att eleverna får återkoppling. Åtgärder som satts in utifrån senaste kartläggningarna är exempelvis att personal fördelas över alla delar i skolan för att förebygga otrygghet, med både särskild och allmän bemanning på vissa platser som till exempel café och mediatek. Elever i årskurs 1 är medvetet placerade nära lärarnas arbetsrum som har öppna dörrar och personalen ser till att vuxna finns bland eleverna även mellan lektioner. Av både intervjuer och genomförda observationer framgår att personalen arbetar relationsskapande och att det är en hög vuxennärvaro i skolans lokaler. Lärare, elevhälsa, skolledning och övrig personal är synliga och tillgängliga för eleverna och följer upp direkt när något händer. Det finns ett nära samarbete mellan lärare och elevhälsans personal och de går igenom eleverna regelbundet, bland annat för att fånga upp signaler om eventuell otrygghet.

Skolans samlade arbete för en lugn studiemiljö är välutvecklat

Det framkommer i granskningen att det finns ett gemensamt förebyggande arbete för att skapa studiero och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö. Kartläggning av elevernas upplevelse av studiero görs regelbundet på samma sätt som för trygghet. Rektorn uppger att i vissa grupper upplever eleverna att studieron kan förbättras och det återspeglas i resultaten av Skolinspektionens skolenkät för elever i årskurs 2 där det samlade indexet för Sandagymnasiet RO 5 var 5,1 av 10 avseende området "Studiero", att jämföra med 6,0 för samtliga medverkande skolenheter. Olika insatser av både åtgärdande och förebyggande karaktär har satts in. På ett av programmen har lärarna utifrån rektorns initiativ arbetat med definitionen av studiero och vad man som lärare kan göra för att skapa bättre studiero. Regler kring exempelvis mobiltelefoner har skapats tillsammans med eleverna och indelningar i mindre grupper har gjorts. Detta har gett god effekt i grupperna säger både lärare och elever i intervju. Ett annat program har arbetat medvetet med fasta placeringar i klassrummet och slumpmässiga gruppindelningar. Gemensamt för alla program är ett arbete med konceptet "Pluggkoden" som är riktat

till elever i årskurs 1. Ett av skolans identifierade problemområden har varit att elever inte har förstått eller haft förmågan att själva strukturera sina studier, vilket har lett till oro och bristande motivation och som mynnat ut i bristande studiero. I arbetet med "Pluggkoden" ges eleverna olika verktyg för att träna studieteknik och studieplanering och tanken är att om eleverna får bättre verktyg blir studieron bättre, och samtidigt minskar stressen och den psykiska ohälsan. Effekterna av arbetet återstår att se då arbetet precis är igångsatt.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn gör en viss analys av identifierade avvikelser i betygssättningen ur ett likvärdighetsperspektiv. Rektorn ser dock inte till att alla lärare ges tillräckliga förutsättningar att samverka med varandra när de gör sina bedömningar och sätter betyg, i syfte att verka för likvärdighet.

Rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser i betygssättningen

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser och skillnader i lärarnas betygssättning i syfte att ta reda på om dessa är motiverade eller inte ur ett likvärdighetsperspektiv. Rektorn uppmärksammar avvikelser och skillnader i betyg gällande olika ämnen samt mellan pojkar och flickor, exempelvis att eleverna lyckas generellt sett bättre i gymnasiegemensamma ämnen än i karaktärsämnen och att flickor har i genomsnitt högre betyg än pojkar. Enligt rektorns analys beror dock inte avvikelserna på hur själva bedömningen är gjord utan är mer kopplade till elevers motivation och innehåll i undervisningen, och insatser kring detta genomförs. Rektorn uppger i intervju att den stora avvikelsen han kan se är att elever inte alltid klarar nationella proven men sen ändå klarar ett godkänt kursbetyg, oftast beroende på att stödåtgärder satts in efter nationella proven. Samtidigt uppger rektorn att det saknas statistik för nationella provresultat och att skolledningen inte riktigt har koll på om alla lärare rapporterar in resultaten från nationella proven. Rektorn uppger att det i något enstaka fall varit avvikelser i lärares betygssättning och då har rektorn haft samtal med enskild lärare kring detta. Av inskickad dokumentation framgår att ett övergripande utvecklingsarbete pågår på skolan gällande bedömning och återkoppling vilket syftar

till att utveckla samsyn och likvärdighet kring bedömning, bedömningsformer och presentationssätt för eleverna.

Rektorn ger inte lärarna tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg

Granskningen visar att lärarna ges vissa, men inte tillräckliga, förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg. I lärarintervjuer framkommer att viss samverkan kring bedömning och betygssättning görs mellan kollegor och i ämneslag. Arbetet sker till stor del utifrån lärares enskilda initiativ och det saknas rutiner och struktur kring hur arbetet ska gå till. I de ämnen där nationella prov genomförs används dessa för att säkerställa en likvärdig bedömning och de rättas avidentifierat. Lärarna på ett program uppger dock att endast de obligatoriska nationella proven används numera, vilket har lett till att lärare i vissa kurser upplever att stödet i arbetet med likvärdig bedömning brister. Lärarna säger att det inte längre finns rutiner för sambedömning och att skolledningen inte har kommit med några riktlinjer kring hur likvärdig bedömning och betygssättning ska säkerställas. Lärarna på de olika programmen försöker göra sambedömningar med kollegor men arbetet är inte styrt och strukturerat och det varierar i hur stor utsträckning det sker. Samtidigt som de olika lärargrupperna ger en bild av att det saknas direktiv och riktlinjer kring hur likvärdig bedömning och betygssättning ska säkerställas, uppger rektorn i intervju att skolledningen har fattat beslut om att bara använda de obligatoriska nationella proven. Det kräver, enligt rektorn, att lärarna måste samverka mer för att säkerställa likvärdig bedömning och det har skolledningen skapat grupper för. Rektorn påpekar också att sambedömning görs i vissa fall med andra skolor genom ämnesnätverken.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar för och säkerställer att de använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Granskningen visar att rektorn behöver ge lärare i alla ämnen förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning med hjälp av olika metoder och i samverkan med andra lärare, i syfte att verka för likvärdighet i bedömning och betyg. Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar samt att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen. Av Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning framgår att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper

vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att på skolenheten enas om former för dokumentation. Mot den bakgrunden bedömer Skolinspektionen att lärarna på Sandagymnasiet RO 5 behöver ges bättre förutsättningar för att systematiskt och kontinuerligt arbeta med att kvalitetssäkra sina bedömningar i alla ämnen. Förutom att fortsätta arbetet med att sambedöma nationella prov kan detta även utvidgas till sambedömning i andra ämnen och av andra prov och elevarbeten, som med fördel kan vara avidentifierade. Det väsentliga är att lärarna använder flera metoder i syfte att verka för likvärdighet i sin bedömning och betygssättning samt att de tar hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor.

På Skolinspektionens vägnar

X Renata Grelak

Beslutsfattare
Signerat av: Renata Grelak

X Eva Lindgren

Föredragande
Signerat av: Eva Lindgren

I handläggningen av ärendet har även utredarna Kjell Gyllenswärd och Jessica Ek medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25 september 2019 och den 26 september 2019. Besöket genomfördes av Eva Lindgren och Kjell Gyllenswärd.

Sandagymnasiet RO 5 är en kommunal gymnasieskola i Jönköpings kommun. Verksamheten omfattar yrkesintroduktion, barn- och fritidsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. Vid tiden för granskningen går 390 elever på Sandagymnasiet RO 5. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor och verksamheten är indelad i programarbetslag.